

มาตรการทางกฎหมายในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการละเมิดของสื่อมวลชน

นางสาวปฐมภรณ์ ข่ายสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชา นิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-1158-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL MEASURES FOR THE PROTECTION OF CHILDREN AND YOUTH FROM
MEDIA'S EXPOSURE

Miss Patamaporn Kaisuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in Laws

Department of Law

Faculty of Law

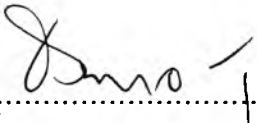
Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-1158-3

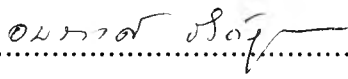
หัวข้อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการ
ละเมิดของสื่อมวลชน
โดย นางสาวปฐมภรณ์ ช่างสุวรรณ
สาขาวิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์สรรพสิทธิ์ คุ่มพะประพันธ์

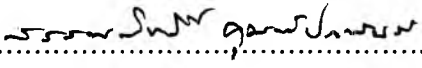
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

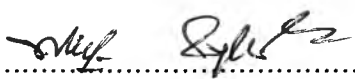

.....คณะบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์รชทอง จันทรางศุ)

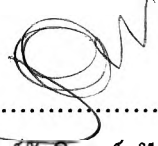
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์สรรพสิทธิ์ คุ่มพะประพันธ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พิศิษฐ์ ชาวลาธวิษ)

.....กรรมการ
(อาจารย์วัชรินทร์ ปังเจกวิญญูสกุล)

ปฐมภรณ์ ข่ายสุวรรณ : มาตรการทางกฎหมายในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการละเมิดของสื่อมวลชน . (LEGAL MEASURES FOR THE PROTECTION OF CHILDREN AND YOUTH FROM MEDIA'S EXPOSURE) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.อมรชาติ อังค์สุวรรณ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์สรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์ 220 หน้า. ISBN 974-13-1158-3.

การเสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชนโดยสื่อมวลชนนั้นบ่อยครั้งมีลักษณะที่ไม่เหมาะสมและส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ชื่อเสียง ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายสำหรับควบคุมสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชนซึ่งต้องการทำความเข้าใจแต่กฎหมายดังกล่าวเน้นควบคุมเฉพาะการนำเสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชนซึ่งต้องการทำความเข้าใจเท่านั้นประกอบกับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การศึกษาและวิเคราะห์ถึงประเด็นกฎหมายที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการละเมิดของสื่อมวลชนโดยการรวบรวมและวิเคราะห์ตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสื่อมวลชนและคุ้มครองสิทธิเด็กทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศจึงน่าจะเป็นการแก้ปัญหาที่เหมาะสมและสามารถเกิดผลในทางปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่าการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสื่อมวลชนทั้งในส่วนของผู้ปฏิบัติงานสื่อสารมวลชนและในส่วนขององค์กร โดยการเพิ่มบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาให้การบันทึกภาพ แพร่ภาพ โฆษณาทางสื่อมวลชน การบันทึกเสียง แพร่เสียงและการเปิดเผยข้อมูลใด ๆ ของเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีในลักษณะที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อย่างหนึ่งใดของเด็กเป็นความผิดที่ต้องรับโทษ การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการพิมพ์และพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในส่วนของ การส่งพัสดุหรือเฟลิกตอนไปอนุญาตประกอบกับการใช้มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยการเพิ่มบทบัญญัติเรื่องการเก็บรักษาข้อมูลประวัติของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมเข้าไปในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะเป็นมาตรการทางกฎหมายที่สามารถปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากละเมิดของสื่อมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิติ.....ปฐมภรณ์ ข.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....อมรชาติ อังค์สุวรรณ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....สรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์

4086091434 : MAJOR LAW

KEY WORD: LEGAL MEASURES / PROTECTION / CHILDREN / YOUTH / MEDIA'S EXPOSURE

PATAMAPORN KAISUWAN : LEGAL MEASURES FOR THE PROTECTION OF CHILDREN AND YOUTH FROM MEDIA'S EXPOSURE.

THESIS ADVISOR : ASST. PROF. AMARAVADEE ANGKASUWAN,

THESIS CO-ADVISOR : LECT. SANPHASIT KOOMPRAHANT, 220 pp. ISBN 974-13-1158-3.

The publication of the news and the pictures of children and the youth by the media usually carried out in the inappropriate manner and could effect human dignity, fame, privacy and safety of children and the youth. Although Thailand has the laws controlling the media in the releasing of news and pictures of the children and the youth accused of an offence, such laws govern only the publication of the news and picture of the delinquents. In addition, the enforcement such laws is not very effective. The study and analysis of the laws which are required to be amended in order to protect the children and the youth from the media's exposure by collecting of information and analyzing of the provision of the legislation related to the control of media and the protection of children's rights in Thailand and abroad should be a suitable resolution and allow the effect in practice.

From the study, it appears that the enforcement of legal measures to control the media, in respect of both the practitioner and the organization, by inserting into the Criminal Code the provision prescribing that recording and release picture, the advertise through media, the recording and the release of sound and the disclosure of the information of the children of not exceeding 18 years old of age in the manner that may prejudice to the fame, dignity or any right or benefit of the child or the youth constituting an offence and subject to a penalty. The amendment of the Printing Act and the Broadcast of Radio and Radio Television Act in the part of the revocation of license and the application of the legal measures for protection of the children and the youth by inserting the provision on the maintain of confidential information, the bibliography of the children and the youth in the justice procedure into the Criminal Procedure Code will be an effective legal measure which is able to protect the children and the youth form the media's exposure.

Department.....Law.....	Student's signature.....	<i>Patamaporn K.</i>
Field of study.....Law.....	Advisor's signature.....	<i>A. Amara</i>
Academic year2000.....	Co-advisor's signature.....	<i>S. Koomprahant</i>

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์สรพรพลสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์และได้ให้ความอนุเคราะห์ผู้เขียนในการให้คำแนะนำ ปรึกษา ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอดนับแต่เริ่มทำการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งสอง รวมทั้งรองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์ รองศาสตราจารย์พิศิษฐ์ ชวลาธวัช และอาจารย์วัชรินทร์ บัจเจกวิญญูสกุล ที่ได้ให้เกียรติเป็นประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตลอดจนได้กรุณาให้ข้อมูล ทักษะคติ แก่ผู้เขียนจนวิทยานิพนธ์สมบูรณ์ขึ้น

ทั้งนี้ผู้เขียนขอขอบคุณพี่ก่อ พี่ปุย พี่วี ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ผู้เขียนในด้านการศึกษาค้นคว้าโดยเฉพาะได้จัดส่งเอกสารจากต่างประเทศมาให้ผู้เขียนเพื่อใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูล ขอขอบคุณพี่กร พี่หนู น้องใจ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้เขียนเกี่ยวกับข้อมูลเรื่องเด็ก ขอขอบคุณพี่อ้อยที่เอื้อเฟื้อช่วยให้คำปรึกษาในเรื่องข้อมูลและช่วยร่างบทคัดย่อภาษาอังกฤษให้ผู้เขียน ขอขอบคุณพี่อดิสร และน้องจ๊อบจ๊อบที่มีน้ำใจให้ความช่วยเหลือผู้เขียนในทุก ๆ ด้าน

นอกจากนี้ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่บริษัทที่ปรึกษากฎหมายและภาษีอากรไพร์ชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส จำกัด ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ผู้เขียนในเรื่องเวลาการเรียนและเวลาการทำวิทยานิพนธ์

และท้ายที่สุดขอขอบคุณกำลังใจที่แสนอบอุ่นจาก พ่อ-แม่ และน้องสาว และน้องชาย ที่มีให้ผู้เขียนตลอดมา

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	4
1.6 วิธีการวิจัย.....	5
2 สภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดกับเด็กและเยาวชนจากการละเมิด ของสื่อมวลชน.....	6
2.1 นิยามของเด็กและเยาวชน.....	7
2.2 การละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนโดยสื่อมวลชน.....	10
2.2.1 การเปิดเผยข้อมูลของเด็ก เยาวชน และครอบครัว.....	17
2.2.2 สื่อมวลชนบันทึกภาพ แพร่ภาพของเด็กและเยาวชน.....	19
2.2.3 การเสนอข่าวในลักษณะที่ส่งผลกระทบในด้านลบ ต่อชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชน.....	21
2.2.4 สื่อมวลชนแต่งเติม เสนอข่าวและภาพของเด็กและ เยาวชนเกินจริง.....	22
2.2.5 การกระทำละเมิดซ้ำ.....	23
2.3 ผลกระทบที่เกิดกับเด็กและเยาวชนจากการเสนอข่าวและภาพ ที่ไม่เหมาะสม.....	24
2.3.1 ผลกระทบต่อสภาพจิตใจ.....	24
2.3.1.1 เด็กเกิดความรู้สึกผิด.....	24
2.3.1.2 เด็กเกิดบาดแผลทางใจ.....	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.3.1.3	เด็กเกิดความรู้สึกรวิตกกังวล.....26
2.3.1.4	เด็กเก็บกดและอาจแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม.....26
2.3.1.5	เด็กมีแนวคิดที่ผิดและเกิดมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้อง.....26
2.3.2	ชีวิตและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน.....27
2.3.3	การฟื้นฟู เยียวยา และการคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชน.....27
2.3.4	ผลกระทบต่อครอบครัวของเด็กและเยาวชน.....27
3.	การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูก
	สื่อมวลชนละเมิด.....28
3.1	การควบคุมการเสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชน
	โดยจริยธรรม และจรรยาบรรณของสื่อมวลชน.....30
3.1.1	การควบคุมโดยสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540.....33
3.1.2	ระเบียบหรือข้อบังคับอื่น ๆ ในวิชาชีพสื่อมวลชน.....42
3.2	กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสื่อมวลชนในการ
	เสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชน.....45
3.2.1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.....46
3.2.2	พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
	และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534.....54
3.2.3	ร่างพระราชบัญญัติสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ
	และส่งเสริมความประพฤติเด็ก พ.ศ.61
3.2.4	พระราชบัญญัติการพิมพ์พ.ศ. 248466
3.2.4.1	การควบคุมคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ
	หนังสือพิมพ์และผู้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์.....67
3.2.4.2	เรื่องที่ควบคุมในการโฆษณาในหนังสือพิมพ์.....68
3.2.4.3	มาตรการหรือวิธีการในการควบคุมการเสนอข่าว.....70
3.2.5	กฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง
	วิทยุโทรทัศน์และวิทยุโทรทัศน์.....73
3.3	กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
	กับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกสื่อมวลชนละเมิด.....77
3.3.1	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.....77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3.2	กฎหมายต่างประเทศ.....81
3.3.2.1	กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเยาวชน ในรัฐ Texas.....81
3.3.2.2	กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเยาวชน ประเทศแคนาดา.....93
3.3.2.3	กฎหมายเกี่ยวกับเด็กของประเทศอังกฤษ.....114
3.3.2.4	กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก ของรัฐควีนสแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย.....116
3.4	บทบาทขององค์กรต่าง ๆ ในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน จากการถูกล่อลวงชนละเมิด.....118
3.4.1	รัฐกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกล่อลวงชนละเมิด.....118
3.4.2	องค์กรพัฒนาเอกชน.....120
3.4.3	สถานศึกษา.....123
3.4.4	สื่อมวลชน.....123
4	อุปสรรคและปัญหาในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการ ละเมิดของสื่อมวลชน.....125
4.1	กฎหมายที่ให้การปกป้องและคุ้มครองเด็ก เยาวชนไม่ครอบคลุมถึง เด็ก เยาวชนทุกประเภท.....125
4.2	การใช้และการตีความกฎหมาย.....127
4.3	การขาดมาตรการเสริมในการบังคับใช้กฎหมาย.....128
4.4	การขาดความรู้ในเรื่องสิทธิเด็ก.....129
4.5	อุปสรรคและปัญหาขององค์กรและสถาบันต่าง ๆ ในการ ปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน.....130
4.5.1	ปัญหาภายในองค์กร การขาดการประสานงานกันระหว่างองค์กร.....130
4.5.2	การขาดแคลนบุคลากร.....131
4.6	วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการนำกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ มาใช้ในการป้องกันและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนจากการถูก สื่อมวลชนละเมิด.....131
4.6.1	เปรียบเทียบกฎหมายที่ให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการ

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	ถูกสื่อมวลชนละเมิดของประเทศไทยกับของต่างประเทศ.....131
4.6.2	ปัญหาการนำกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศมาใช้ ในการป้องกันและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกสื่อมวลชน ละเมิด.....133
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....135
5.1	บทสรุป.....135
5.2	ข้อเสนอแนะ.....145
	รายการอ้างอิง.....153
	ภาคผนวก
	ภาคผนวก ก157
	ภาคผนวก ข177
	ภาคผนวก ค182
	ภาคผนวก ง187
	ภาคผนวก จ190
	ภาคผนวก ฉ195
	ประวัติผู้เขียน220